

Izšla vsak dan razen sobot, nedelj in praznikov.
Issued daily except Saturdays, Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniki in upravniki prostori:
2627 S. Lawrence Ave.

Office of Publication:
2627 South Lawrence Ave.
Telephone, Rockwell 4904

Čena lista je \$5.00

Entered as second-class matter January 18, 1936, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

CHICAGO, ILL., PETEK, 24. JULIJA (JULY 24), 1936.

Subscription \$6.00 Yearly

STEV.—NUMBER 146

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1108, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

1936—YEAR XXIX

Torijska angleška vlada pomaga španskim fašistom

Angleški poveljnik v Gibraltaru je zagrozil posadkam španske ljudske vlade z bombardiranjem. Španske ladje ne morejo dobiti olja od Angležev. Velika protifašistična ofenziva v severni Španiji. Fašisti izgubili tri mesta. Italijanski fašisti tepeni v Barceloni

Gibraltar, 23. jul. — Angleški rušilec je danes streljal na španska bojna letala v bližini Tarife, Španija. Letala so se ugnala, nakar je angleška bojna ladja odplula v gibraltarsko loko.

Hendaye, Francija, 23. jul. — Španski begunec, ki je pribežal na priobalje, pripoveduje, da je videl večer masno eksekucijo komunistov v Pamploni, ki se nahaja na severni Španiji nedaleč od francoske meje. Fašisti so povzeli 15 komunistov ob zid na glavnem trgu in jih postrelili s streljanimi.

Washington, D. C., 23. jul. — Državni department je včeraj prejelo poročilo ameriškega konzula v Madridu, da je bila neka Američanka ranjena v Guadarrami. Ameriška vlada se je zanimala za privatno parobrodno družbo, naj ji pomaga pri odvažanju ameriških državljanov, ki so se zapustili Španiji.

Vatikan, 23. jul. — Papeško glasilo Osservatore Romano namizira, da je katoliška cerkev neutralna v civilni vojni v Španiji.

Gibraltar, 23. jul. — Angleško poveljstvo tukajšnje angleške garnizije je sinoči zagrozilo posadnikom španskih lojalnih bojnih letal in letalskih enot, da bodo Angleži bombardirali te enote, če bodo njihove granate padle preko španske meje v Gibraltar. To je direktna zaščita španskih fašističnih čet, ki drže poletjanke ob meji Gibraltara; fašisti lahko streljajo na svoje naprotne, toda španske ljudske enote ne smejo, ker imajo fašisti mejo v Gibraltar za svojimi hrbti.

Angleški militaristi v Gibraltaru so dalje pokazali svojo sovražnost Špancem, ki so zvesti svoji demokratični vladi, s tem, da so jim zaprli gibraltarski trg. To je kapitan španske frigate Navarro vprašal za olje, ki ga mu je potrebno, ga je angleška vojska mrzlo sprejela in zavrnila njegovo prošnjo drugače kot za gotov denar v angleških funtih. S kapitanom je bil tudi španski konzul, ki je jamčil, da bo španska vlada vse pošteno plačala, ampak Angleži so mu dali razumeti, da sedanja španska vlada nima pri njih nobenega kredita.

V Gibraltaru in v mestih na obzračnem obrežju okraj ožine se nahaja okrog 16,000 španskih emigrantov, ki se čutijo popolnoma varne pod zaščito angleških topov v Gibraltaru in na angleških bojnih ladjah.

Madrid, 23. jul. — Republiška milica, sestojeca iz socialističnih, komunističnih, sindikalističnih in liberalnih delavcev in kmetov, je včeraj premagala fašiste na treh frontah in osvobodila mesta Toledo, Guadalajaro in La Granjo. V Guadalajari, ki se nahaja 40 milj severovzhodno od Madrida, so bili fašisti utrjeni v nekem kloštru in milicijski deloma podrli klošter predno so se fašisti podali. V vseh treh mestih je bilo mnogo fašistov ubitih, ranjenih in ujetih.

Hendaye, Francija, 23. jul. — Vroča bitka je včeraj izbruhnila na posest starega letovišnega mesta San Sebastian na obali Atlantika, kjer se je ugnedel general Moia s svojimi fašisti. Ljudska armada, v kateri je 2000 rudarjev iz Asturije in katera pomaga lojalnim topničarjem, je napadla to mesto. Vest, da je San Sebastian še padel, še ni potrjena. — Ljudska armada, ka-

Domače vesti

Vročina ubila rojaka

Chicago. — Pred nekaj dnevi, ko je še pritiskala silna vročina — od zadnje nedelje je lepo in hladno vreme — je naglo umrl Frank Pogačnik, star 50 let in doma od Kranja. Žena ga je našla mrtvega v postelji. V Clevelandu zapušta brata.

Oblik

Chicago. — Gl. urad SNP in uredništvo Prosvete sta obiskala Frank Beniger in njegova žena iz Clevelanda.

Minnesotske novice

Chisholm, Minn. — Zadnjo sredo je Ana Govednik, ki je po vsej Ameriki znana kot prvovrstna plavalka, odpotovala v Nemčijo, kjer se bo kosala v plavanju pri mednarodnih olimpijskih predstavah. (Tako se tudi naše strani delajo pokloni nacističnim glavarjem! Op. ur.) — V Keewatnu so sledeči slovenski in hrvaški fantje stopili v civilno delovno armado CCC: John Jovanović, Louis Cernjak, Louis in Joe Muhar, Tony Švajgar, Peter Koprivčič in Anton Kočevar.

Calumetake novice

Calumet, Mich. — Jos. Pintar iz Ahmeke je bil obveščen, da je v Flintu, Mich., umrl njegov brat Anton Pintar, bivši Calumetčan. Podrobnosti niso znane. — John Cop iz Phoenixa je pa bil obveščen o smrti svoje 20-letne hčere Katarine v Battle Creeku, Mich. — Poročili so se Jos. Mušič in Margareta Kalčić ter Andrew Tosatta in Katarina Belobrajdič; vsi ti ženini in neveste so iz mlade generacije.

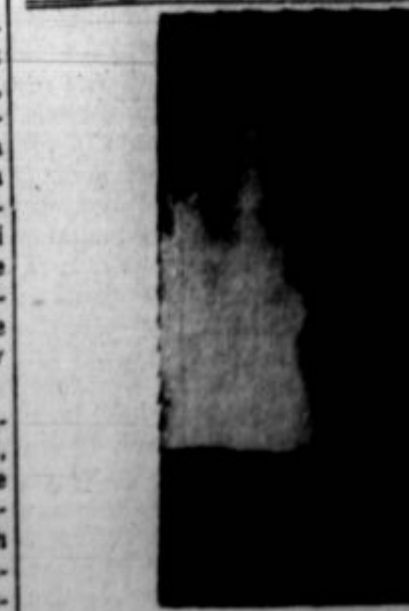
Kazen za napad na slovenski dom
New Waterford, Nova Škotska. — Zaradi napada na dvorano tukajšnjega društva SNP je bilo sedem mladih, domačih fantov obsojenih v zapor za tri mesece. Pobralni so metali kamenje skozi okna v dvorano v teku neke prireditve. Plačati bodo moral tudi škodo, ki znaša \$225.

Obsodbe sovjet-skih železničarjev

Moskva, 23. jul. — Postajenačelnik Volkov je bil spoznan za krivega železniške nesreče, ki se je pred nekaj tedni pripetila v Karumskaj in je 50 potnikov izgubilo življenje in sadišče ga je obsodilo na smrt. Razdalja drugih obtožencev je sodišče obsodilo v zapor.

Rekordni polet sovjetskih letalcev

Moskva, 25. jul. — Sem dospelo poročilo se glasi, da sta letala Čekalov in Baidukov sinoči pristala v Nikolajevsku ob reki Amur, v skrajnem kotu vzhodno Sibirije in s tem zaključila rekordni polet. Razdalja med Moskvo in omenjenim mestom, ki sta jo preletela, znaša okrog 5400 milj.

Avstralski rušilec Anzac je bil tarča bombardiranja z bojne ladje Canberra pri manevrih na morju.

Načelnik tiskarjev odgovarja Greenu

Howard zagovarja delo Odbora za industrijsko organizacijo

Portland, Ore. (UNS) — Charles P. Howard, predsednik tipografske unije in tajnik Odbora za industrijsko organizacijo, se ne more načuditi, kako more William Green, predsednik Ameriške delavske federacije, smatrati kakšno stvar za važnejšo kakor je uspeh organizatorične kampanje v jeklarski industriji.

Greenu je odgovoril radi njegove izjave, v kateri je rekel, da je ta odbor preprečil eksekutivi ADF organiziranje jeklarskih delavcev. "Taka izjava vpriči dejstvo prav nič ne pristaja predsedniku Ameriške delavske federacije," je rekel Howard.

Howard je prikladal v spomin sklep federacijske konvencije, ki je leta 1934 poverila eksekutivi tudi organiziranje jeklarske industrije, "toda odlok je eksekutiva ignorirala nad leto dni."

"Odbor za industrijsko organizacijo je bil formiran šele v decembru 1935," je nadaljeval Howard. "Do tega koraka je prišlo šele potem, ko so oni, ki se v resnici zanimajo za organiziranje milijonov neorganiziranih delavcev, izgubili vse upanje," da bo eksekutiva federacije izdelala načrt za izvedbo konvencionalnega zaključka. Odbor za industrijsko organizacijo ni prišel z organiziranjem jeklarskih delavcev do letošnjega junija. To je storil šele potem, ko je odbor jeklarske unije apeliral na eksekutivo ADF, toda ni dobil obljube, da bo uresničila sklep federacijske konvencije. Predsednik federacije je res apeliral za finančna sredstva za organiziranje jeklarske industrije, toda brez uspeha. Odziva ni bilo, ker so oni, na katere je apeliral, izgubili zaupanje, da bo eksekutiva res izdelala načrt za tako kampanjo, ki bi bila učinkovita in ki bi obetala kaj uspeha. Šele po tem jalovem rekordu so jeklarski delavci apelirali na Odbor za industrijsko organizacijo za sodelovanje. Odbor se je takoj zavezal prispevati pol milijona dolarjev za kampanjo in poslal izkušene organizatorje v jeklarske centre, da vodijo organizatorično delo. Vpriči dejstva, da so bile inštrukcije konvencije ignorirane poldrugo leto; vpriči dejstva, da se mu je poskus zbrati denar izjalovil; vpriči velike važnosti, da se organizirajo jeklarski delavci; vpriči izjalovljenih prejšnjih kampanj in vpriči velike opozicije, katero bo treba premagati pri organiziranju jeklarskih delavcev — vpriči vsega tega je izredno presenetljivo, da more predsednik Ameriške delavske federacije še trditi, da je Odbor za industrijsko organizacijo preprečil Ameriški delavski federaciji inavguriranje kampanje za organiziranje jeklarske industrije."

REBELNE UNJE BODO RAZTEGNILE KAMPANJO

Lewis namerava organizirati vse delavce v kovinski industriji

NOVE KONFERENCE SKLICANE

Washington, D. C., 23. jul. — Sedaj, ko se bliža seja eksekutivne ADF, na kateri bo padla odločitev glede suspendiranja dvanaestih narodnih in mednarodnih unij, je Odbor za industrijsko organizacijo naznanil, da bo raztegnil organizatorično kampanjo, da bo vključevala vse delavce v jeklarski in železarski industriji.

To naznanilo je povečalo razkol med Lewisovimi unijami in eksekutivo Ameriške delavske federacije. V svoji zadnji izjavi je Lewis odločno poudaril, da voditelji rebelnih unij ne bodo nastopili na obravnavi pred eksekutivo ADF in da se bo kampanja med delavci v industrijah masne produkcije nadaljevala kljub opoziciji s strani Ameriške delavske federacije in jeklarskega trsta.

Naznanilo, da bo Lewisov odbor raztegnil organizatorično kampanjo, je objavil Philip Murray, podpredsednik rudarske unije UMWA. On je dejal, da je okrog 400,000 delavcev upošlenih v tovarnah, ki izdelujejo jeklarske proizvode, poleg pol milijona drugih delavcev. Odbor bo skušal organizirati tudi 40,000 delavcev, ki so upošleni v industriji aluminija, nakar bo prišel s kampanjo med delavci v industrijah kavčuka, avtov in rajona.

To naznanilo in druga znamenja kažejo, da konflikt med voditelji Lewisovega odbora in eksekutivo ADF ne bo likvidiran. Ako bo slednja na svoji seji 3. avgusta suspendirala rebelne unije, bo vprašanje izključitve teh unij predloženo konvenciji federacije, ki se odpravi v prihodnjem novembru v Tampu, Fla.

William Green, predsednik ADF, je včeraj izjavil, da še vedno upa na poravnano spora. To se bo zgodilo na konferencah, ki jih je sklical. Iz Lewisove izjave, v kateri je poudaril, da se njegova grupa ni udeležila nobene mirovne konference in da se ne bo tudi prihodnjih, je pa razvidno, da se Greenova napoved ne bo uresničila. Lewis je tudi zanikal, da Edward F. McGrady, pomožni delavski tajnik, posreduje v sporu.

Socialisti v Oregonu se urnili v stranko

Salem, Ore. — Oregonski socialisti, ki so bili izven socialistične stranke ves čas po detroitski konvenciji, so na državnih konvencijah zaključili, da se vrnejo nazaj v stranko. Indorsirali so tudi Normana Thomasa in Georga Nelsona, strankni kandidata za predsednika in podpredsednika Združenih držav.

Železničarji pričeli dobivati pokojnino

Vlada ignorirala odlok sodišča, ki je razveljavilo del zakona

Washington. — Zvezni železničarski pokojninski zakon je faktično stopil v veljavo te dni, ko je železničarska penzijska komisija nakazala prve čeke. Začetek je bil storjen 13. julija, ko je zakladniški department poslal prvih 18 mesečnih pokojnin, komisija pa je naznanila, da bodo ostali upravičenci prejeli čeke kakor hitro bo ugotovila njih status.

Za ta korak se je administracija odločila kljub temu, da je nižje sodišče razveljavilo davčni del zakona, ni pa razveljavilo penzijskega zakona kot takega. Predno je komisija faktično pričela izvajati zakon, se je posvetovala s Rooseveltom in predstavniki justičnega ter zakladniškega departamenta.

Zakon je formalno stopil v veljavo že pred več meseci, toda komisija ga ni pričela izvajati radi sodne akcije s strani železnice, ki so kontestirale legalnost obeh delov zakona in na prvi instanci tudi deloma zmagale, ko je zvezni sodnik Bailey razveljavil davčni del. Vlada namerava vzeti priziv na višje sodišče, obenem pa je sklenila, da ne bo čakala končnega sodnega izida tega procesa, marveč je zakon pričela izvajati.

Razveljavljeni del zakona je določal, da železnice plačujejo dva dela, delavci pa en del davka v zvezno blagajno za kritje penzijskih nakazil in administracijskih stroškov. Ako bo tudi vrhovno sodišče enakega mnenja kakor sodnik Bailey, tedaj bo morala vlada lakati drugih davčnih dohodkov za kritje teh stroškov. Železničarski voditelji smatrajo, da bo to stvar lahko izravnal prihodnji kongres in zakon popravi. Za prva leta so stroški preračunani na okrog 60 milijonov letno, pozneje leta pa se bodo približno podvojili.

Najvišja nakazana pokojnina znaša \$91.04, najnižja pa \$13.55 na mesec. Prvo je dobil 73-letni Thomas B. Strain iz Johnson Cityja, Tenn., drugo pa mrs. Cora M. Jones iz Luke, Kans. Ostale nakazane penzije znašajo večinoma od \$40 do \$70. Na listi za takojšnjo nakazila je še okrog 4000 železniških delavcev, nadaljnjih upravičencev, to je onih, ki so v službi 30 ali več let ali so stari nad 65 let, pa je nad 20,000. Pokojnino, ki se ravna po zaslužku in službeni dobi, bodo pričeli prejemati kakor hitro pokojninska komisija zbere vse podatke.

10,000 političnih jetnikov izpuščenih v Avstriji

Dunaj, 23. jul. — Avstrijska vlada je podelila amnestijo okrog 10,000 političnim jetnikom, ki so bili v zaporu izza "socialistične revolte" pred dvema letoma, ko je Dollfuss uničil socialistično upravo na Dunaju. Jutri potečeta dve leti, odkar je bil Dollfuss ubit v nacijskem puču v Avstriji.

Proces proti teroristom Črne legije

Detroit, Mich., 23. jul. — Pet članov Črne legije, ki so obtoženi umora zamorca Silasa Colemana, je včeraj nastopilo pred okrožnim sodiščem in vsi so preko svojega odvetnika zatrjevali, da niso ugrabili in umorili zamorca. Odvetnik je tudi zahteval premostitev obravnave, ker je bil umor izvršen v Pinckneyju, zunaj detroitskega okraja, toda sodnik Edward J. Jeffries je zahtevo odklonil, zato pa je naznanil, da se bo zaslišanje obnovilo prihodnji torki.

PET MILIJONOV ZA OSKRBO REVEŽEV V CHICAGU

Mestni očetje zahtevajo denar iz državnega sklada

DEMONSTRACIJE V PENNSYLVANIJ

Chicago, 23. jul. — Mestni svet je na svoji včerajšnji seji določil \$5,800,000 za nasičevanje revežev in pooblastil prodajanje davčnih nakazil na bazi že prej sprejete odredbe, ki določa zvišanje davka na hišne posestnike, 30 centov na vsakih sto dolarjev ocenjene vrednosti. Sedaj, ko so mestni odborniki pokazali, da so storili vse, kar je v njihovi moči, da se ublaži relifna kriza v Chicagu, bodo zahtevali denar iz državnega sklada za nadaljnjo oskrbo brezposelnih.

Mestni uslužbenci in policija so zasedli galerije v mestni zbornici, ko se je vršila razprava, da preprečijo demonstracije brezposelnih, da bi to ni bilo potrebno. Policija je vrgla iz dvorane le nekoga zamorca, ki jo je dražil s svojimi vzkliki.

Od določene vsote \$5,800,000 bo šlo \$3,000,000 za vzdrževanje relifnih zavodov in plačevanje stanarine, dva milijona za živila, pol milijona za kurivo in \$300,000 za zdravniško oskrbo revežev. Za plače uslužbencev v relifnih uradih ni bila določena nobena vsota, da bi jim mesto sedaj dolguje \$90,000.

Relifni odbor mestnega sveta je naznanil, da bo obiskal gubernerja Hornerja. On hoče, da država prispeva več ko eno tretjino denarja iz sklada kupčijskega davka za nasičevanje revežev. Iz tega sklada gre sedaj le okrog dva milijona dolarjev na mesec za oskrbo siromakov po vsej državi in od te vsote dobi Chicago \$1,318,205.

Harrisburg, Pa., 23. jul. — Več sto brezposelnih je včeraj okupiralo galerije višje državne zbornice in demonstriralo, ko se senat prekinil svojo sejo, ne da bi odobril davčnega programa, ki naj bi prinesel \$45,000,000 v sklad za oskrbo revežev. Demonstrantje so zahtevali podporo 64 centov na dan za vsako osebo na relifni listi in izjavili, da se ne bodo umaknili iz državne zbornice, dokler ne bodo izvajali svoje zahteve.

Demonstrantje so bili del armade brezposelnih, ki je organizirala že drugi gladni pohod v glavno mesto Pennsylvanije v zadnjih dveh tednih. John Muldowney, mlad rudar in vodja demonstrantov, je v svojem govoru pred senatorji izjavil, da mora država aproprirati najmanj sto milijonov dolarjev za nasičevanje revežev in zapretil, da brezposelni ne bodo delali nobenih kompromisov z reakcijo.

Produkcija na delavca se podvojila

Washington. — V industrijah jekla, glinastih izdelkov in peska se je produkcija v 19 letih podvojila na delavca. Leta 1914 je 335,000 delavcev v teh industrijah produciralo blaga v vrednosti 378 milijonov, leta 1933 pa je 173,000 delavcev produciralo blaga za 395 milijonov, poroča Svet industrijskih projektov. To tudi pojasnjuje, zakaj je danes, ko je industrijska produkcija že prekosila normalno mejo, še vedno nad 11 milijonov brezposelnih v deželi. V začetku julija je stal biški indeks New York Timesa 102 točka ali na najvišji točki od leta 1930. Sedanja brezposelnost je torej že došla tehnološka.

PROSVETA
THE ENLIGHTENMENT
GLASILO IN LESTNINA SLOVENSKE NARODNE
PODPORNE JEDNOTE
Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Naročnina: za Zdravne drave (vse člene) v Kanado \$6.00 na leto, \$2.00 na pol leta, \$1.50 na četrt leta; za Člano v Člano \$2.00 na leto, \$1.00 na pol leta, \$0.50 na četrt leta; za tiskovno članstvo \$1.00 na leto, \$0.50 na pol leta, \$0.25 na četrt leta.

Subscriptions rates for the United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year, Chicago and Canada \$7.50 per year, foreign countries \$9.00 per year.

Cene oglaševanja po dogovoru. Rokopisi dopisov in nenarodnih članov ne vračajo. Rokopisi literarne vsebine (trike, pesni, drame, pesmi itd.) se vrnejo pošiljatelju le v slovenski, če je priložil pošto. Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov na vas, kar ima stik s listom:
PROSVETA
2657-59 So. Lawrence Ave., Chicago, Illinois
MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Glasovi iz naselbin

Zanimive beleške

Dva dečka utonila

La Salle, Ill. — Silna vročina, ki je tukaj dosegla 113 stopinj, je zagnala več žalostnih slučajev. Dne 16. julija ob 7. zvečer se je po mestu nenadoma razširila žalostna novica, da sta dva dečka zgrubila življenje v reki Illinois. Kmalu nato se je izvedelo, da sta ponesrečena 9letni Robert Ravnar in 10letni Alex Mahnich.

Radi silne vročine se je skupina 6 dečkov podala proti reki z namenom, da se ob tekoči vodi malo ohladi. Najstarejši med njimi je bil 14letni Henry Korošec. Prispevši na cilj, se je skupina štirih dečkov ob reki pričela kratkočasiti z žogo, medtem ko sta se Robert Ravnar in Alex Mahnich zabavala v vodi. Radi valov, ki jih je povzročil mimoidoči parnik, sta ponesrečena zšla do globljine in v borbi za življenje pričela klicati na pomoč.

Vse priznanje zasluži 14letni Henry Korošec, ki je ponesrečenima takoj priskočil na pomoč. Ker je bil Henry Korošec edini v skupini sposoben reševalnega dela, je bilo to delo za njega zelo naporno. Posrečilo se mu je, da je priplaval z Robertom Ravnarjem na obalo. Medtem pa je Alex Mahnich izginil pod vodo. Robert Ravnar je še kazal znake življenja, toda vse prizadevanje za oživenje je bilo zaman in izgnani sta bili dve mladi življenji.

Medtem časom je dospela na kraj nesreče rešilna posadka in do dna arca potrti starši ponesrečenec. Iskanje po vodi se je nadaljevalo in šele naslednjega dne ob poltretji popoldne so dobili na površje Alexa Mahnicha.

S tem so starši izgubili svoje ljubljene sinčke, SNPJ pa dva dobra člana mladinskega oddelka. Prizadevanja družinama izrekam globoko sožalje!

John Furr.

Naporno delo v rudnikih

Butte, Mont. — Pred par dnevi sem zaključil z iskanjem dela v tem kraju. Delal sem par dni v bakrenem rudniku in bakrena voda mi je vso kožo na rokah razjedala, tako da je vse zavito v eno krasto. Če bi človek ostal na takem delu mesec dni, ne bi na njem ostalo drugega kakor same kosti. Okostnjak, živ okostnjak bi bil, ker bi mu vse meso s kožo vred zjedla bakrena voda.

Vprašal sem za dežni plašč, pa je delovodja dejal, da mi ga bo dal čez par dni. Pobral sem šila in kopita ter pustil delo, tako tudi moj partner, neki Američan. On je namreč rekel, da gre rajši v zapor na ričet, kakor pa da bi delal v takem rudniku, kjer se prav nič ne brigajo za ubogo človeško paro. Delavce smatrajo za neke vrste dvonogate mule.

Kakor sem se pričel, postavijo novince v take prostore, kjer nihče ne vidi več kot en dan ali dva, in tako gre vseno delo naprej. Kar zamudijo en dan, pa navijejo nove delavce drugi dan, tako da niso nič na zgrubi.

Se mnogo se bi dalo pisati o tukajšnjem mestu, a se mi ne vidi umestno, da bi sedaj vse natančno razkladal in opisoval. V par dneh bom odpotoval naprej proti državi Idaho in potem pa v New York. Kakor čujem od delavcev, ki prihajajo sem, je vsesplošno dela v žilah na parnih žagah. Plačajo od 3 do 4 dolarje, sem pa pridejo zato, ker tukaj plačajo 4.75, in to za tisti ušvi kontrakti sistem. Ko pa delajo par dni, so že siti vsega in spet odpotujejo naprej ali nazaj odkoder so prišli. Videli sem delavca, ki dela že tri tedne v enem prostoru, v katerem kar dežuje bakrena voda ter je revež ves krastov, kakor bi ga na raznju vrtel in pekel. Pravil je, da nujno potrebuje denar, zato vtraja in dela. Kot se mi zdi, bo res nekaj takega, kajti če se bo hotel iznebiti bolečin in krast, bo res potreboval precej denarja, poleg tega pa bo zgubil na času vsaj en mesec dni, predno se mu bodo vse rane zacelile.

Izgledal je kakor bi mu srebrne poldolarke kovance nali-

mal po rokah in po vsem životu. Krasta pri krasti, pod krastami pa vse boleče in otečeno, da je za znoreti. "Tako boli in peče," je tožil. Saj pravim, pri raznih delih se delavci ubijajo, da dobiijo tiste dolarje, da se borno preživijo.

Kaj takega kot je tu še nisem nikdar videl, pa tudi ne bi več rad kaj takega doživel. Zame ni in tako tudi ne za stotine drugih delavcev, ki pridejo sem za delom. S tem pa seveda ni rečeno, da so vsa dela tako naporna, nezdruva in slaba. Jaz le trdim, da vsi novinci dobe uši oziroma tako slabe prostore, da ni za preстати in so valed tega prisiljeni, da pustijo tisto ušivo delo. Nekateri imajo seveda dobro delo. To so delovodje in pa oni, ki porivajo svinčnik po papirju v pisarni.

Frank Kroll.

Poročilo s potovanja

Salem, O. — Na 3. julija t. l. ob 9. dopoldne smo v družbi Clevelandčanov prispeli v Chicago, kjer se je vršil XI. redni zbor JSZ. Vožnja je bila dokaj kratkočasna. Kratkočasni nas je posebnost Louis Jartz. Ko smo se pripeljali na postajo, na kateri smo izstopili, je vse vrelo in šumelo, vse hitelo sem in tja. "To reje to je Chicago!" sem dejala sama sebi.

Na čikaški postaji nas so čakale dve slovenski mladenci, ki sta naju spremili v dvorano Havliček na Lawndale ave. V dvorani je bilo že veliko število delegatov in zborovanje se je pričelo. (Svoje mnenje o zborovanju sem napisala in oddala uredništvu Proletarca.) Zborovanje je trajalo tri dni. Sedela sem se z mnogimi znanci in znankami. Nekaterih nisem videla že 26 let.

V Chicagu se kar "po zraku" vozijo z nadulčno. Tako sem se peljala tudi jaz z mojo hčerko "po zraku," ko sva šle na obisk v Milwaukee, vodnik pa nama je bil s. Joe Radelj, ki naju je potem pripeljal k mojemu bratrancu A. Juvanu. Naslednji dan so nam razkazali razne zanimivosti v mestu. Milwaukee je jako lepo in snažno mesto, ima lepe parke in javna poslopja ter lep Dom veteranov. Videli smo tudi zemljišče, ki čaka na zgraditev Slovenskega doma, a sedaj parkirajo na njem avte. Ustavili smo se tudi v lepo urejeni trgovini O. Bučarja, dalje smo si ogledali Trkanovo trgovino, ki je moderno urejena. Iskrena hvala za naklonjenost in postrežbo bratrancu, katerega nisem videla že 26 let, Franku Zajcu, ki nam je razkazal mesto in vsem drugim za naklonjenost in prijaznost.

V tork sva se vrnila v Chicago, med potjo pa se ustavile tudi v Waukeganu, kjer sva si ogledali Slovenski dom. Tam pred cerkvijo sva videle karnevala z vrtljakom ali "ringelšpilom." V Waukeganu smo obiskali družine Leskovec, L. Križaj in nekatere Logatčane. Hvala vsem za prijaznost in uljudnost.

Spet smo se po dobri uri vožnje znašli v Chicagu in kmalu nato v Slovenskem delavskem centru na Lawndale ave. Tam smo se spet sešli z Nacetom Zlembergerjem baš ko se je poslavljaval od čikaških rojakov. Naslednji dan smo šli v South Chicago. Ne konca ne kraja ni hotelo biti dolgi vožnji v So. Chicago. Seveda smo si v Chicagu ogledali dom SNPJ in njegove urade, katere nam je razkazal enotni tajnik Vider. Videli smo shrambo za vrednostne papirje in listine in predale, v katerih se hranijo članski certifikati. Kakor je dober del veleemesta Chicaga zamazan prašen in zadimljen, je treba priznati, da je dom SNPJ, Havličkova dvorana in Slovenski delavski center v lepem kraju, v katerem živijo čikaški Slovenci. Tisti distrikt je v primeroma prijaznem predelu velikega mesta Chicaga.

V četrtek 9. julija nas je vlak odpeljal iz Chicaga proti vzhodu. Vozili smo se z železnico Pennsylvania Railroad Co. Medpotoma smo videli, ka-

ko je suša zadela farne po Indiani, še bolj kakor pri nas v Ohio. Ob 8. zvečer smo izstopili iz vlaka v Salemu in se zopet navijali svezega in čistega zraka. Omeniti moram, da na vlaku, na katerem sva se peljale medve, kakor nama je povedal sprevednik, se je peljalo 25 Italijanov, ki gredo v Italijo. Pa smo jih šle pogledat. Vprašala sem jih, če gredo Mussoliniju pomagat se bojevat proti Absincem. Postrani so me pogledali, jaz sem pa odšla brzih nog v avto vagon.

Frances in Emilija Mihevc.

Razno iz Clevelanda

Cleveland, O. — Kakor znano, je bil povabljen kot gost na Townsendovo konvencijo v Cleveland tudi Norman Thomas. Prišel je, nad njegovim govorom pa so townsendovi gotovo bili razočarani. Kajti Thomas jim je direktno povedal, da njihov načrt je neizvedljiv pod kapitalizmom. Kako neki naj kapitalistični sistem plača ljudem po 60. letu starosti 200 dolarjev, ko pa še prej, ko delavci garajo kot sužnji, jih noče!

Če je vrhovno sodišče ovrglo Rooseveltov newdealški program, kaj neki ga bi oviralo, ta ne bi ovrglo tudi Townsendovega? "Father" Coughlin bo pa menda gotovo odnesel prvenstvo v zavijanju in demagogstvu. Kar danes zagovarja, jutri črti in napada, kar pa danes črti, jutri spet zagovarja. Še papeža in Mussolinija mu je treba, pa bo imel vse aparat in kaj hitro bodo pohrustali še to svobodo, ki jo še imamo.

Tukajšnja domača podporni organizacija je bila precej prizadeta po prejšnjem gl. tajniku in pa po fantičkih pri A. D. Toda tega ne vidijo in nočejo videti, četudi jim je pred nosom. Lahko bi povedali vso resnico, saj so celo bili v nadzornem odboru. To je tista gospoda, ki rajše buta s svojimi glavami v pošteno SNPJ in njeno poslovanje. To je dobro, da niso njihove glave kakšne bombe, sicer bi bilo še več nesreč. To je najbolj žalostna slika med Slovenci, od časa do časa pa ji še priljepejo črni dodatke.

Joj! Joj! Človek pod solncem bi nikdar ne mogel kaj takega pričakovati. "Višji razum" lojalnega "fathra" Slajeta je tukaj povozil nekega moža do smrti. In kaj potem? Zbežal je po nesreči, kakor so poročali lokalni listi, in pustil žrtev na ulici umirati. To je namreč tisti "father" Slaje, ki se tako rad brez vsakega vzroka zaletava v našo pošteno Prosveto in njenega urednika. Rad bi pokazal nekaj velikega, pa nima česa pokazati, le bluf. In z blufom bi radi pri svojih ovčicah pokazali "višji razum."

Pregovor pravi, da kadar mačke ni doma, takrat miši plešejo. Tako se je pokazalo tudi tukaj pri naših kaplančkih. Takoj ko je rev. Hribar odšel v staro domovino na počitnice, se je tukajšnji kaplan z neko bombo ponesrečil in umrl. Kako se je stvar pripetila, je težko doznati, kajti vsak ti pove drugačno storijo. Toda iz vseh teh "storij" lahko sodimo, da je rev. Virant vrtikal nekam svoje prste, kamor bi jih ne smel. In čemu naj ima dušni pastir opravka z eksplozivnimi rečmi, ki niso nikakor v skladu z vero? Kar je pri vsej stvari najbolj čudno, je to, da A. D. nič ne piše o tem. Ko pa se je pred par leti Frank Barbič ponesrečil in padel s porča, so se kar dve leti norčevali iz njegove nesreče. A. D., kje si?

Tukaj se je ustanovila samostojna akcija za počastitev Ivana Cankarja, in prišlo se je do zaključka, da se v spomin Cankarja, ki nam je postavil največji spomenik v vrtu kulture in literature, prične izdajati revija, ki bo pisana v delavskem duhu, katerega je zastopal on. Ta akcija apelira na vse posameznike, podporne in kulturne organizacije, da se pridružijo s prispevki. Kajti tukajšnja klerikalna farasa še vedno kolekta denar v imenu Cankarjevega spomenika, katerega bodo baje postavili poleg škofa Barage, kateri ni ničesar zapustil za seboj, kar bi ga vsaj zdaleč postavilo v vrsto ljudi kot je bil Ivan Cankar.

A. Skapin, 312.

Nesreča na poti na pogreb
Syran, Pa. — Dne 13. julija smo bili iz Johnstowna brzjavno obveščeni, da je tam naš prijatelj Martin Ključevšek umrl. Kot dobrega prijatelja, ki smo ga poznali še v stari domovini, smo pokojnika zelo cenili in spoštovali. Bil je vesele narave in je vselej rad pel.

Naslednjega dne zvečer smo se odpravili v Johnstown na pogreb z dvema avtom. Ponoči je pa težko paziti in slediti eden drugemu in tako smo se kmalu oddaljili in mi smo ostali zadaj. Ko smo prišli v Export, je proti nam prihajajoči avto zavozil naravnost v našega. Sreča je bila v tem, da ni bil pri koliziji nihče poškodovan, zelo pa je bil razbit naš avto, in sicer tako, da nismo mogli naprej. Takoj se je zbrala množica ljudi, ki so prišli gledat, kaj se je zgodilo. Med seboj smo govorili slovenski in kmalu se je iz gruč stoječih oglasila prijazna rojakinja ter nam ponudila prenočišče, ker je videla, da ne moremo naprej. Bili smo ji val zelo hvaležni, ker je nas nepoznane tako prijazno sprejela in nam ponudila pomoč. Upam, da je članica SNPJ in narodnica Prosvete. Piše se Mrs. Jennie Beniger. Najiskrenejša zahvala prijazni rojakinji za prijaznost.

Neki drugi rojak se je ponudil, da nas pelje nazaj ali naprej. Ker smo se namenili, da gremo na pogreb, nas je peljal v Johnstown, kamor smo prišli ob 3. zjutraj h Kamnikarjevem. Vsi, ki so vedeli, da pridemo, so bili v ekstre, kaj se nam je pripetilo, ker nas ni bilo tako dolgo. Mrs. Kamnikar ni vedela, s čim bi nam postregla in vsega najboljšega je nanesla na mizo. Potem smo šli v Slovenski dom, kjer je počival pokojni Martin Ključevšek. Ob 9. dopoldne se je vršil pogreb. Ko so prinesli krato iz Slovenskega doma, je godba zaigrala žalostinko. Sleherno oko je bilo solzno, ko smo videli pokojnikove odrasle in mlajše sinove ter hčer, kako težko so se poslovlili od svojega očeta. Videle so se, da so ga vsi zelo ljubili.

Pokojnikovi družini in bratu Franku in njegovi družini izrekamo naše globoko sožalje!

Mary Viankar.

Dopis iz toplie

Hot Springs, Ark. — Namenila sem se, da opišem še par stvari o tukajšnjih državnih toplicah, posebno pa to, kako se imamo v tej neznosni vročini. Prošli teden namreč je toplomer kazal 113 stopinj vročine kar sedem dni skupaj. Zadnje nedeljo zvečer pa se je vendar nekoliko ohladilo po veliki nevihti, ki jo je spremljalo nekoliko dežja. Čez par dni pa se bo menda spet razreglo.

Kljub vročini pa v teh krajih vsaki teden toliko dežja, da so vsi pašniki zeleni, medtem ko so v mnogih državah popolnoma uničeni od silne suše. Tako so mi pripovedovali ljudje, ki prihajajo v toplice iz drugih krajev.

Po zadnjem mojem dopisu v Prosveti sem prejela že več pisem, v katerih me ljudje vprašujejo, če tukajšnja mineralna voda zdravi samo revmatične ali tudi katere druge bolezni. V teh toplicah se zdravi na stotine drugih bolezni poleg revmatizma, in to z največjim uspehom in čudom. Pri tem so izjeme jetični, dalje osebe, ki trpe na raku in naduhi. Za take bolezni se ne izplača sem hoditi, ker zanje ni uspeha. Take vrste bolnikov pošiljajo v gorate kraje, v Colorado Springs itd.

Tukaj zdravijo največ z vodo in solncem, zdravi rabiijo zelo malo. Z vodo se umiva, in poti se kolikor je mogoče, piti pa se ne sme opojnih pijač, posebno revmatiki ne smejo zavzavati alkoholnih pijač. Tako zapovedo tukajšnji zdravniki. To velja sploh povsod, doma ali v topli-

Antonia Stare, 502 Spring st., Hot Springs, Ark.

Izpit v državljanstvu

(Štirinajsti članek o naturalizaciji in državljanstvu.)

Mnogi priseljenci se ne potrudijo za naturalizacijo, ker se bojijo, da bi propadli pri naturalizacijskem izpitu. Ta bojazen je neupravičena. Poprej je sodnik sam izpraševal kandidate za državljanstvo pri javni sodni razpravi. Ni pač več temu tako. Mesto pri naturalizacijski izpraševalci (examiner) proučuje prošila in priče. To ni nikako zaslišanje. Navadno nihče drugi ni prisoten. Ako je izpraševatelj mnenja, da prošilec govarja predpisanim pogojem, priporoča, se mu podeli državljanstvo. Ako prošilec zna zadosti angleški ali ne zna zadosti o ameriškem vladnem sistemu, mu pove, naj po nazaj prihodnjik. In naj zopet poskusi. Priporoča prošila za državljanstvo, na prošilec vendarle priti pred sodnika, da ga javnem zasedanju sodišča zapriše. Rešilec, da ima sodnik pravico staviti kako vprašanje, ali to se jako redkoma dogaja. Le državnih sodišč mora kandidat biti izpisan pri javni razpravi. (Prošilec pa more le zahtevati, da se njegova prošnja za naturalizacijo vložijo na federalnem — ne pa državnem sodišču, da se tako izogne javni izpitu pred sodiščem.)

Dostikrat se slišijo najbolj čudne govore o težkosti teh izpitov. Res je sicer, da so nedavna v nekaterih sodnih okrajih sta brezpomembna vprašanja o detaljiranih datkih in taka moteča vprašanja, kot "Kaj visok je Bunker Hill monument?" ali "Kaj ima konstitucija?" Vlada v Washingtonu pa je izrecno prepovedala, da se stavijo ta vprašanja, in nikdo se nima bati takih dov nih vprašanj.

Vsa svrha izpita, kakor ga zakon predpisuje, je, da se pokaže kandidatova sposobnost ameriško državljanstvo. Osebo izprašuje prošila in svedočanstvo obeh prič more dokazati:

- 1) Da je kandidat stanoval v Združenih državah vsaj pet let poprej in v okraju (county) kjer je prošnjo vložil, vsaj zadnjih šest secev.
- 2) Da zna govoriti angleški in da je v njem podpisati svoje ime.
- 3) Da je oseba dobrega moralnega značja.
- 4) Da pozna temeljna dejstva glede ustave Združenih držav in da veruje v načela ustave Združenih držav.

Svedočanstvo njega in priče zadostuje za kaz o petletnem bivanju v tej deželi.

Da zna govoriti angleški, se prav lahko kaže v teku izpita, ki je po zakonu ustmen.

Dobri moralni značaj se ugotavlja iz reči da kandidata in iz njegovega naziranja pram družini, družbi in javnosti. Na prim. iznovec, ki je zapustil svojo družino ali ima nerazporečeno ženo in otroke v starosti, pa ima novo družino v Ameriki ali kdo, ki je izvršil kak zločin v zadnjih pet letih, se ne bi smatral kot oseba dobrega moralnega značja in ne bi dobil državljanstva. Prošilec, ki je pošteno živel po zakonih, delaven in izvršuje dolžnosti napram družini, se nima bati ničesar v tem pogledu.

Preostaja torej dokaz o tem, kaj kandidata o načelih ameriške vlade. Nedavna vodila, izdana naturalizacijskim izpraševalcem, jim nalagajo, naj jemljejo v obzir o rnost in fizično stanje prošila in njegovo vedje prosvetnih priložnosti, ki jih je imel, kaj in v starem kraju. Običajno stavljanj nekatera enostavna vprašanja o federaciji, državi in mestni vladi. Utegnejo vsi štati nekatere o najvažnejših dogodkih v ameriških zgodovini. To so stvari, ki jih bi t. iznovec moral znati tudi brez potrebe naturalizacijskega izpita.

Pretežna večina prošilcev polaga naturalizacijski izpit z dobrim uspehom. Približno po eden izmed sto prošilcev se odbije in izmed njih bolj zato, ker niso mogli dokazati dobrega moralnega značja kot zaradi nesobnosti pri odgovarjanju na vprašanja o ameriški vladi. S prav malo učenja in truda si more vsakdo, ki hoče postati ameriški državljan, pribaviti potrebno znanje. — FLIS.

Oni, ki se pripravljajo za državljanstvo, dobijo prav dober pojem o potrebnem znanju za državljanski izpit iz vrste vprašanj in odgovorov, uvrščenih v brošuro "How to become Citizen of the United States", katere knjižnica vsebuje 64 strani. Brošuro je na voljo Foreign Language Information Service, 222 Fourth Avenue, New York City. Stane 5 centov.

Pred dvajsetimi leti

(Iz Prosvete z dne 24. julija 1916.)

Domače vesti. — V Virginiji, Minn., je bil aretiran Italijan Angelo Menani, ki je bil dožden, da je z dinamitom razstrelil hišo svojega bratca. Italijan je bil prejet v zatvoru Tomu Koviču. Italijan je bil prejet v zatvoru Tomu Koviču. Italijan je bil prejet v zatvoru Tomu Koviču.

Iz delavskega sveta. — Strajk rudarjev v Minnesoti se nadaljuje. V stavki je 15 do 20 tisoč rudarjev in v ječi v Duluthu se nahajajo dvajset voditeljev stavke. Stavka stroja kov v Milwaukeeju se širi.

Svetovna vojna. — Zavezniki ofenzivno napadajo na zahodni fronti se še vedno napreduje, toda nemška poročila zanikajo francoske in ruske uspehe. Avstriji priznavajo poraz v Bukovini.

Vesti iz Jugoslavije

(Izvirna poročila iz Ljubljane.)

PARSKI UMOR OB BELEM DNEVU V MARIBORU

Umorjen upokojeni financer Strajšek

Dne 8. julija se je sredi dopoldneva izvršil sredi Maribora roparski umor, ki ga bo težko opredeliti. Ropar je ubil upokojenega financerja Strajška v Mejni ulici ter odnesel denarja in dragocenosti za kakih 30.000 Din.

V Mejni ulici je stanoval v hiši Strajšek s svojo ženo Marijo, ki je hodila prodajat v zelenjavo na trg. Tudi usodnega dne je šla na trg prodajat, mož pa je ostal doma.

Ko se je Strajškova žena vrnila pred popoldnevom domov, je našla stanovanje zaklenjeno, ko je stopila v kuhinjo, je našla razmetano in na tleh krvavo. Ko je odprla vrata v spalnico, je zagledala svojega moža na tleh v mlaki krvi. Bil je mrtev, pokrit s predpasnikom. Žena je zakričala in sklicala sosesbe, ki so obvestile policijo.

Policija je uvela preiskavo in našla s Strajškovim vdovo, da je bile vse omare in predali napolnjeni odprti in da je ropar odnesel dragocenosti in denarja za 30.000 točakov. Ugotovljeno je, da je zjutraj okrog pol sedmih prišel neki mož in pri Strajškovi sosedki vprašal, kje stane Strajšek. Soseka je kazala in pripomnila, da sosed spi. Potem se ni več zanimala za njega. Najbrže je bil tisti človek storilec.

Policija je že nekaj sumljivih ljudi aretirala, vendar pa še ne ve, ali ima storilca v rokah.

PROMETNI NESREČI V ROGAŠKI SLATINI

Hitra sta bila zastopnik Hauc iz Zagreba in klepar Maks Osrečki iz Celja

Na kratko smo že zabeležili tržno prometno nesrečo, ki se je dogodila na križišču ceste in ulice pri Sv. Križu tik Rogoške Slatine. Poročali smo, da sta bila dva človeka ubita.

Tovorni avto, v katerega je zalagal vlak in ga popolnoma razbil, je bil last zagrebske firme, mesnini izdelki Mlinek in Sleser, ki zalaga s mesom in mesnimi izdelki tudi del spodnje tajejere. Avto je šofiral trdnoslovi Viktor Svoboda, spremljal pa ga je zastopnik Josip Hauc. Tik pred Sv. Križem pa je stopil na avto še klepar Maks Osrečki iz Rogatca, a doma v Celju. Zamudil je vlak, pa je naravnost šoferja, da ga vzame s seboj. Pred križiščem je razgled po vrzeli slab, ker ga zakrivalo vrbovi. In tako je šofer zagledal preči vlak šele, ko je bil tik pred njim. Lokomotiva je tresla ob avto, da je ta obvisel na kolosajih, po zraku so zletele treke in ves tovor in trajalo je nekaj minut, da je strojevodja lahko ustavil vlak. Takoj sta bila mrtva Hauc in Osrečki, ki ju je udaril sunek pod lokomotivo, šofer Svoboda pa je dobil hude a smrtonosne poškodbe. Prepehali so ga naglo v celjsko bolnišnico.

Hauc zapušta vdovo in troje otrok, Osrečki pa vdovo in dvojne malih otrok. Pravi čudež je, da je ostal Svoboda živ, kajti avtomobil je bil ves razbit v kose, po vrzeli pa se je razlila mast in raztrgale klobase, da je vlak drsel po mastnih tračnicah še kakih 100 metrov, preden se je ustavil.

Spel podražitev poštne. — Jugoslovanski poštni minister je odločil, da se s 1. avgustom spet poveča poština in sicer samo za promet z inozemstvom in samo za pisma in dopisnice. Pri dopisnicah se podraži poština od 1.50 Din na 2.— Din, torej za tretjino, pri pismih pa od 3.50 Din na 4.— Din, to do teže 20 gramov. Za vsakih nadaljnjih 20 gramov pa je treba pristeti 2 Din, doslej 1.50 Din. Podražitev je precejšnja in vsi, ki imajo mnogo dopisovanja s tujino, bodo s tem zelo prizadeti. Taki so blagovniki v novi Jugoslaviji.

Pred občinskimi volitvami. — Notranji minister dr. Korošec je

na seji nove vladne stranke dejal, da se bodo občinske volitve vršile jeseni, ker poteka delovna doba pred tremi leti izvoljenih občinskih odborov. Septembra, oktobra in novembra se bodo vršile občinske volitve v vse države. Dr. Korošec je pozival pristaje svoje stranke, naj se pripravijo na volilni boj. Zagotavljal je tudi, da bodo občinske volitve svobodne. Toda to bodo ostale samo besede, dokler ne dobimo novega zakona o volitvah in prav radovedni smo, ali bo dotlej izšel nov zakon o občinskih volitvah, ali pa bo ta nova vlada, ki pravi da uvaja demokracijo, izvedla volitve po starem zakonu, ki ga je sestavila diktatura. Dejstvo je, da je nova vlada že nad leto dni na oblasti, pa vendar ni še izpremenila niti enega političnega zakona, niti ene odredbe, ki ureja notranje-politično življenje, ki se mora torej alej ko prej razvijati v ožkih mejah zakonov in odredb, ki so jih postavili diktatorski režimi. Nova vlada je takoj ob nastopu zatrjevala, da bo uvedla demokracijo in pometla z dosežanji diktatorskimi zakoni, toda doslej tega še ni izvršila. In dokler tega ne izvrši, je nemogoče govoriti o koncu diktatorskega vladanja v državi. Vse pa kaže, da bomo celo občinske volitve v jeseni izvedli po starem zakonu. — Na volitve se že pripravljajo vladna stranka, fašistična Jugoslovanska nacionalna stranka in tudi združena opozicija. (Čeprav se imenuje "združena", v resnici ni združena, verjetno pa je, da se bodo opozicijske skupine za občinske volitve dogovorile za skupen nastop v vsej državi. Dr. Maček je že izjavil, da se bodo Hrvatje pripravili. Da se utegnejo vršiti volitve po starem zakonu, da se bo torej javno, glasno volilo, to Hrvatov ne plaši: javno ali tajno, Hrvatje bodo volili v veliki večini opozicionale. O tem ni dvoma. Že lani maja meseca so pri skupščinskih volitvah kljub strašnem terorju Hrvatje volili v veliki večini Mačkovo listo.

Komunistični proces. — V Beogradu se je pred izrednim sodiščem za zaščito države spet vršila sodna razprava proti skupini obtožencev, ki da so organizirali komunistične celice, vršili propagando komunističnih idej in širili prepovedano literaturo. Obsojeni so bili: jurist Trajko Stamenković na 6 let ječe, Mihajlo Bunbulović, mizar iz Brčkega, na 6 let ječe, Naftali Demajo, bančni uradnik v Beogradu na 5 let ječe, več drugih obtožencev pa je kaznovanih na ječo ali strogi zapor od 4 mesecev do 5 let. Procesi proti komunistom so zadnje mesece spet čedalje bolj pogosti. — Da se je na pobudo notranjega ministra dr. Korošča ustanovila Liga za pobijanje marksizma, smo že poročali. Pri ustanovitvi je povabljenim gostom predaval in razlagal metode tega pobijanja zastopnik nemškega Protimarksiističnega društva iz Berlina.

Strajk v Hrastniku. — Obrat Ojstro v Hrastniku je tri dni počival. Rudarji so namreč štrajkali, ker jim rudnik ni izplačal celotnih mezd. Pri medzi jim je rudnik nastavljal tako nizke dne, da je rudnik s tem kršil kolektivno pogodbo. Rudarji so zaradi tega stopili v štrajk. Dne 9. julija so se vršila pogajanja med zastopniki rudnika in delavcev in je bil dosežen sporazum, tako da se bo delo z 10. julijem spet pričelo.

Vročina. — Medtem ko bremo poročilo iz Amerike, da je tamkaj nastopila huda suša s požari gozdov, ker traja že dva tedna huda vročina, smo pri nas dobili prve res vroče poletne dni v začetku julija. Maja in junija smo bili deležni precejšnjih količin dežja, v drugi polovici junija pa skoraj ni minil dan, da ne bi deževalo. Prve dni julija pa smo imeli lepe, vroče dni, a že po enem tednu se je vreme skazilo: spet imamo dež, ki je ohladil ozračje in dal rastju novih moči. Letina kaže pri vseh pridelkih zelo lepo — če ne pride seveda tu in tam do neviht s točo, kakor je toča prizadela že mnogo akode v Beli Krajini in ponekod na Štajerskem.

Razpadele obsešene. — Iz Maribora poročajo, da so kmetje našli na travniku nekega posestnika v Fikšineh ob avstrijski meji moško truplo. Po travniku raste več skupin jelš in na eni teh jelš so kosci opazili viseti na zanki človeško glavo, vso črveno, vso odključano od vran, ki so se zbirali tamkaj v jatah, ne da bi ljudje vedeli za kaj gre. Pod jelšo pa so našli ostalo truplo, prav tako razključano in segnito. Očitno je, da je truplo viselo že dolgo časa, ker se je trup odtrgal od glave. Polzvedovali so, kdo bi bil samomorilec in ali ne gre morda za nasilno smrt, a šele po nekaj dneh se je oglašil iz avstrijske obmejne vasi neki Potzinger in po obleki spoznal, da gre za njegovega 23 letnega brata Antona, ki je služil za hlapca pri nekem posestniku. Ker je nekaj zagrešil, je zbežal od gospodarja proti jugoslovanski meji. Brat je izpovedal, da je imel mrtvi 500 šilingov s seboj, toda pri mrtvecu niso našli nobenega denarja. Truplo pa je tako razpadlo, da ni bilo mogoče ugotoviti, ali gre za nasilno smrt in torej za rop, ali pa gre za samomor. Tako bo ostala ta stvar pač nepojasnjena za vedno.

DROBNE NOVICE IZ PRIMORJA

V Dekanah je prve dni po binokostih nenadoma umrl Cvetko Mahnič, nadarjen mladenič, star šele 21 let.

V Lazzini pri Čepovanu so finančni stražniki pred nekaj tedni na podlagi neke ovadbe izvršili hišno preiskavo pri gostilničarju Lojzetu Zbogorju. V nekem kotu v kleti so našli dve stari zarjaveli avstrijski sablji, nekaj nabojev za lovsko puško in vojaški revolver, ki jih gostilničar ni prijavil oblasti. Zaradi tega je moral pred gorisko sodišče, kjer se je zagovarjal, da sploh ni vedel, da ima v svoji hiši take stvari. Kljub temu je bil — čeprav pogojno — obsojen na tri mesece zapore in 500 lir denarne kazni.

V Cerknem so karabinjerji pred nedavnem aretirali 42 letnega Jakoba Mraka, ki je baje žali dva fašistovska miličnika, ko sta nameravala po svoji službeni dolžnosti izvršiti neko opravilo. Mrak je bil prepeljan v goriske zapore.

Tri aretacije na Cerkljanskem. V zadnjih dneh so karabinjerji v Podbrdu in Cerknem izvršili spet tri aretacije, od katerih sta dve deloma političnega značaja. V Podbrdu je bil aretirani 20 letni Rudolf Di Mondo Amico, doma nekje iz severne Italije, ker je nameraval zbežati brez potnega lista v inozemstvo.

V Cerknem pa sta bila aretirana 33 letni Nikolaj Močnik, doma nekje v Brdih, in 21 letni Ervin Šuligoj iz Gorice. Oba sta se vrnila iz inozemstva in sta bila aretirana, baš ko sta prekočila mejo. Nameravala sta domov. Prepeljali so ju v goriske zapore. Nikolaj Močnik je bil medtem že obsojen na 4 mesece zapore in 2000 lir denarne kazni, proti Šuligoju pa se bo proces šele vršil.

V Komnu je strela udarila v hišo 60 letnega posestnika Josipa Kodriča. Poslopje je pogorelo do tal, Ogenj je uničil tudi hlev, poljsko orodje in 30 stotov sena. Škoda znaša okrog 20.000 lir.

Ali ste že naročili Prosveto ali Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? To je edini dar trajne vrednosti, ki ga za maj denar lahko pošljete svojcem v domovino.

John J. Lewis, predsednik rudarske unije in načelnik Odbora za industrijsko organizacijo.

Na eksekutivo ADF dežujejo protesti

Velika opozicija proti suspendiranju 12 industrijskih uni

Washington. — (UNS) — Na eksekutivo Ameriške delavske federacije vedno bolj pogosto dežujejo protesti krajevnih in centralnih uni proti suspendiranju 12 narodnih in mednarodnih uni, ki so včlanjene v Odboru za industrijsko organizacijo.

Tem unijam se je pridružila tudi državna delavska federacija v Kentuckyju, ki je zborovala zadnje dni. Proti resoluciji, v kateri je federacija podprla dela Odbora za industrijsko organizacijo in protestirala proti suspendiranju prizadetih uni, je glasoval le en delegat.

Slično stališče je zavzel tudi prvi distrikt Mednarodne strojniške unije, ki vključuje vse organizirane strojnike v Philadelphiji. Od predsednika unije A. O. Whartona, ki je eden najboljših zagrizenih nasprotnikov Lewisovega odbora v eksekutivi, distriktna organizacija kategorično zahteva, naj glasuje proti suspenziji. Proti Whartonu politiki je revoltiralo že več krajevnih uni v Seattleu, Wash., in Oaklandu, Cal., ki so pri eksekutivi protestirale proti razdvajitvi ADF.

Green je slišal glas centralne delavske unije tudi iz Coshocetona, O., svojega rojstnega kraja, ki se je soglasno izrekla za OIO in protestirala proti suspenziji unij. "Mi zahtevamo, da eksekutivni odbor da vso oporo Johnu L. Lewisu in Odboru za industrijsko organizacijo v kampanji za organiziranje velike mase neorganiziranih delavcev," se glasi poslanica Greenu.

Slične proteste so poslale eksekutivi centralne unije iz Birminghama, Ala., Passaic, N. J., in večje število drugih krajevnih uni. Teh protestov je eksekutiva imela pred seboj cel kup že na zadnji seji, kar je tudi največ odgovorno, da se je premislila in namesto takojšnje suspenzije odredila "obrnava" v 3. avgusta. Revolta članstva v lastnih vrstah je v glavnem odgovorna za umik eksekutivne in ne Rooseveltova administracija, o kateri je znano, da je proti razcepitvi organizirane delavstva iz več razlogov, v glavnem radi predsedniške kampanje.

Drugi vzrok za ta umik eksekutivne je vprašanje legalnosti. Po mnenju mnogih voditeljev eksekutiva nima te moči. Tudi iz Freyjeve obtožnice je razvidno, da je ista stala na zelo šibkih nogah.

Kaj store obtožene unije, v katerih je skoraj 40% članstva federacije, to je, če bodo šle na "obrnava" pred eksekutivo, še ni znano. Kakor zdaj kaže, bodo pred eksekutivo poslane le svojege odvetnika. V slučaju, da jih suspendira, bodo šle najbrž na sodišče, kar pomeni, da bo več ali manj trpela kampanja v jeklaraki in drugih industrijah. V tem oziru je skoraj nemogoče pobijati Lewisov argument, da je eksekutiva ADF prikočila na pomoč jeklarskemu trustu.

Možno je tudi, da bo eksekutiva kapitulirala in prepuстила vso zadevo prihodnji konvenciji federacije, ki bo v jeseni v

Tampi, Fla. To bi bil še najbolj pameten korak; v tem slučaju bi ne prišlo do hobene suspenzije. Starogardisti bi na konvenciji mogoče dobili dovolj glasov za razpust Lewisovega odbora, toda ne za suspenzijo uni, ker je potrebna dvotretjinska večina.

Tiskarji sabotirajo stavko pri Hearstu

Unije hvalijo Hearsta v oglasih v Wisconsin Newsu

Milwaukee. — (FP) — V stavki novinarjev pri Hearstovem Wisconsin Newsu je prišlo zadnje dni do incidenta, ki je vrigel temno senco na vse delavsko gibanje, predvsem pa na organizirane tiskarje, ki so stopili v "nevarno svez" s Hearstom. Ta incident je preračunana sabotaža novinarske stavke, ki traja že od 17. februarja.

Vse tiskarske unije, pet po številu, in njih centralni svet so v Wisconsin Newsu priobele plačane oglase, v katerih naglašajo svoje prijateljstvo do Hearstove uprave lista. Nominalni izdajatelj John Black se je potem lahko ponašal pred piketi, "da tiskarske unije podpirajo list v tej stavki z denarjem."

Ta incident je napravil mučen vtis na ostalo organizirano delavstvo v Milwaukeeju, še bolj pa na novinarstvo unijo. Na prvi stavkovni seji po tem dogodku so se unijski zastopniki zgražali nad to "neprimerno sabotažo" stavke.

Ta incident je dobil odmev tudi v delavskih krogih izven Milwaukeeja. Jonathan Eddy, tajnik časnikaške unije American Newspaper Guild, je v New Yorku izjavil, da bo konferiral o tej sabotaži s glavnimi predstniki prizadetih uni.

Urednik unijskega glasila The Guild Reporterja Clyde Beala pa je ta incident komentiral takole: "Ta dogodek je prišel ravno v času, ko smo se pridružili Ameriški delavski federaciji kot bratska unija. Ali milijoni organiziranih delavcev in delavki podpira tako akcijo? Mi kaj takega ne moremo verjeti." Omenil je, da Wisconsin News ni omenjeni izdaji obhajal stoletnice, marveč je star šele 18 let in se je čudil, "kako morejo unijski uradniki metati proč članski denar za take potvorbe."

Ako bi tudi prizadeti tiskarski delavci sodelovali s novinarji, bi bila stavka že zdavnaj končana.

Slovenska Narodna

Ustanovljena 9. aprila 1904

2657-59 Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Podporna Jednota

Inšorp. 17. junija 1907 v državni Illinois

Tel. Rockwell 4904

GLAVNI ODBOR S. N. P. J.

UPRAVNI ODBOR:

VINCENT CAINKAR, predsednik.....2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

FRED A. VIDER, gl. tajnik.....2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

LAWRENCE GRADISHEK, taj. bol. odd.2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

JOHN VOGRICH, gl. blagajnik.....2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

FILIP GODINA, upravitelj glasila.....2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

JOHN MOLEK, urednik glasila.....2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

ODBORNIKI:

FRANK SOMRAK, prvi podpredsednik.....996 E. 74th St., Cleveland, O.

JOHN E. LOKAR JR., drugi podpredsednik.....1097 E. 169th St., Cleveland, O.

GOSPODARSKI ODBOR:

MATH PETROVICH, predsednik.....253 E. 151st St., Cleveland, O.

ANTHONY CVETKOVICH.....963 Seneca Ave., Brooklyn, N. Y.

JOHN OLIP.....149 S. Prospect Ave., Clarendon Hills, Ill.

POROTNI ODBOR:

JOHN GORŠEK, predsednik.....414 W. Hay St., Springfield, Ill.

ANTON ŠULAR.....Box 27, Arma, Kans.

JOHN TRČELJ.....Box 257, Strabans, Pa.

FRANK PODBOJ.....Box 61, Parkhill, Pa.

FRANK BARBICH.....19511 Munkoka Ave., Cleveland, O.

NADZORNI ODBOR:

FRANK EATZ, predsednik.....2301 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

FRED MALGAI.....25 Central Park, Peru, Ill.

JACOB AMBROZIOH.....418 Pierce St., Eveleth, Minn.

POBORA-Korrespondenca s glavnimi odborniki, ki delajo v gl. uradu, se vrši takole:

VSA PISMA, ki se nanašajo na posle gl. predsednika, naj se naslovijo na predsednika.

VSE DRUGAŠNJE politične in stvar, ki se tičejo gl. upravnega odbora in jednote vedno naj se pošiljajo na gl. tajnika.

Vse druge, likajne in lokalne podpore, naj se pošiljajo na gl. blagajnika.

Vse udare v svet s blagajniškimi smoti, naj se pošiljajo na blagajnika.

VSE PRITOŽBE glede poslovanja v gl. upravnom odboru naj se pošiljajo Franku Mojcu, predsedniku nadzornega odbora.

VSE PRITOŽBE na gl. porotni odbor se naj pošiljajo na Johna Gorška, predsednika porotnega odbora.

VSE DOPISE in drugi spisi, nanašajoči, splošno, napačen ali v sploh vse, kar je v svetu s glavnim jednoto, naj se pošiljajo na "PROSVETO," 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

NOTE: Correspondence with the Supreme Office should be addressed as follows:

Communications for the supreme president should be addressed to him.

All communications of money and business concerning lodges and members other than club benefits should be addressed to secretary's office.

Letters of club benefits should be addressed to the assistant secretary.

Financial matters under the jurisdiction of the treasurer's office should be taken up with him.

Complete correspondence of the work of the executive board should be addressed to Frank Beala, chairman of the Board of Supervisors.

Charges, complaints and appeals should be addressed to John Gorish, chairman, Judicial Committee.

Namesto tega pa so unije prišle k Hearstu na pomoč v za njega zelo kritičnem času, krije tičenem radi velikega padca cirkulacije lista. Pred stavko je Hearst plačeval reporterjem od \$16 do \$18 na teden.

Lewisov odbor za radijske stavkarje

Stavkarjem je poslal na pomoč Powersa Hapgooda

Camden, N. J. — (UNS) — Stavkarji pri RCA-Victor kompaniji hrabro vztrajajo v svojem boju kljub velikim provokacijam in masnim aretacijam, ki včasih štejejo do 125 oseb na dan. V tem boju jim je velika pomoč Odbor za industrijsko organizacijo, kateremu načeluje John L. Lewis, predsednik rudarjev.

Odbor je zadnje dni poslal stavkarjem na pomoč Powersa Hapgooda, kateremu je naročil, naj stori vse, kar je v njegovi moči za dosega amage. Krajevna unija 103 United Radio & Electrical Workers unije, ki vodi stavko, je pristala na tovarniške volitve delavskih zastopnikov pod vodstvom vladnega delavskega odbora. Ta sklep je sprejela, ker je sigurna, da ima večino delavcev na svoji strani.

Družba stori vse za obdržanje morale med akcijo. Ob koncu vsakega šita se zberejo aredi tovarne, nakar odkorakajo iz tovarne akoci in izhod ob sviranju godbe. Od sodišča je dobila tudi injunkcijo, ki omejuje stavkovno stražo na deset oseb pri vsakem vходу. Na stavkovni straži ne pusti policija nikogar drugega ko stavkarje in je že več simpatikov aretirala.

V stavki je okrog vseh tisoč delavcev, približno dve tretjini. Ostale ima pod kontrolo kompanijska unija ali pa so indifrentni. Glavna zahteva stavkarjev je priznanje prave unije.

Kuhajte udobno

Z

ELEKTRIČNIM ROASTERJEM

Kuhati na ta nov, lahek način, pomeni imeti hladno kuhinjo . . . in več priložnosti še posebno v poletju. Skuhajte ves obed na enkrat . . . hitro in na lahko.

Oglejte si v trgovinah električnih naprav. Vaša izbira modela na lahke in nizke obroke.

Nesco Electric Roaster

\$22.50

Everhot Electric Roaster

\$18.95

SAMO \$1 TAKOJ

Ostalo mesečno v lahkih odplačilih z vašim računom za elektriko.

COMMONWEALTH EDISON

Electric Shops

DOWNTOWN—73 W. ADAMS ST.—132 S. DEARBORN ST.

Telephone RA9ADeph 1200, Local 164

4502 Broadway 2733 Milwaukee Ave. 1116 S. Michigan Ave.

3460 S. State St. 4833 Irving Park Blvd. 2950 E. 92nd St.

852 W. 63rd St. 4231 W. Madison St. 4834 S. Ashland Ave.

FEDERAL COUPONS GIVEN

To cover interest and other costs, a somewhat higher price is charged for Roasters sold on deferred payments.

